

การศึกษาเปรียบเทียบการเข้าสู่อาชีพนักข่าว

ขององค์การราชการและองค์กรเอกชน

นางสาว อังคณา รุ่งพรนุรักษ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-582-926-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019272 11๙๙๖๔๙๙๑

**A Comparative study of the professional socialization
of reporters between the government and private
organization**

Miss Angkana Rungpornnuruk

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Mass Communication
Graduate School
Chulalongkorn University**

1993

ISBN 974-582-926-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาเปรียบเทียบการเข้าสู่อาชีพนักข่าว
ขององค์กรราชการและองค์กรเอกชน

โดย

นางสาวอังคณา รุ่งพรนุรักษ์

ภาควิชา

การสื่อสารมวลชน

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชวัลฎ เรือน กิติวัฒน์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วิชัยกร)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกายะ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชวัลฎ เรือน กิติวัฒน์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

อังคณา รุ่งพรนุรักษ์ : การศึกษาเปรียบเทียบการเข้าสู่อาชีพนักข่าวขององค์กรราชการ
และองค์กรเอกชน (A COMPARATIVE STUDY OF THE PROFESSIONAL
SOCIALIZATION OF REPORTERS BETWEEN THE GOVERNMENT AND PRIVATE
ORGANIZATION) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ขวัญเรือน กิตติวัฒน์, 98 หน้า
ISBN 974-582-926-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึง ปัจจัยที่มีส่วนกำหนดการตัดสินใจเข้าสู่อาชีพ
สภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการแสดงออกซึ่งบทบาทและหน้าที่ ตลอดจนยุติบทบาททางอาชีพนักข่าวของ
ผู้ประกอบอาชีพในองค์กรสื่อสารมวลชนที่เป็นของรัฐและเอกชน

ผลการวิจัยสรุปว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าสู่อาชีพนักข่าวของกรมประชาสัมพันธ์ได้แก่
ลักษณะภูมิหลังทางสังคมซึ่งส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่บรรพบุรุษประกอบอาชีพรับราชการจึงมีส่วน
ทำให้เกิดค่านิยมในเรื่องของความมั่นคงทางด้านอาชีพ สำหรับพื้นฐานการศึกษาพบว่าได้รับการเรียนรู้
จากสถาบันการศึกษาที่ให้ความรู้ในวิชาชีพโดยตรง นอกจากนั้นยังมีปัจจัยในเรื่องของอุปนิสัยส่วนตัว
ของการเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี แต่หากพิจารณาถึงปัจจัยในการเข้าสู่อาชีพนักข่าวของหนังสือพิมพ์สยามรัฐ
จะพบว่า ลักษณะภูมิหลังทางสังคมของนักข่าวส่วนหนึ่งมีสมาชิกภายในครอบครัวที่ประกอบอาชีพในงาน
ข่าวอยู่ก่อนแล้วและได้กลายมาเป็นแม่แบบของการเข้าสู่อาชีพในงานข่าวด้วย เช่นเดียวกันและการเข้ามา
ประกอบอาชีพงานข่าวขององค์กรเอกชนมักอาศัยความรู้จักคุ้นเคยกับผู้ที่อยู่ในวงการอาชีพนั้นมาก่อนและ
เป็นผู้ชักนำให้เข้าสู่วิถีของการประกอบอาชีพนี้ นอกจากนั้นทักษะในด้านการเขียนที่มีอยู่ก่อนแล้วยังเป็น
ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดแรงบันดาลใจให้เข้าสู่อาชีพ ส่วนพื้นฐานการศึกษาพบว่า ส่วนหนึ่งจบการศึกษา
ตรงตามสายวิชาชีพสื่อสารมวลชนแต่อีกส่วนหนึ่งเป็นผู้ส่งสมการเรียนรู้ทางด้านอาชีพมาจากประสบการณ์

สำหรับสภาพแวดล้อมในการทำงานปรากฏว่า ผู้ประกอบอาชีพงานข่าวทุกคนต่างพยายาม
แสดงบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มที่ภายใต้ขอบเขตจำกัดซึ่งประกอบไปด้วย ลักษณะโครงสร้างของ
องค์กร, วัตถุประสงค์, ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนตำแหน่งหน้าที่และ
ความรับผิดชอบของนักข่าวเอง ซึ่งขอบเขตดังกล่าวย่อมส่งผลมาถึงทัศนคติในการดำเนินงานตามหน้าที่
และความรับผิดชอบของบุคคลเหล่านั้น

ส่วนการยุติบทบาททางอาชีพของผู้ประกอบงานข่าวทั้งสององค์กรส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจาก
ความขัดแย้งในการแสดงออกซึ่งบทบาททั้งสิ้น ถ้าเป็นในกรณีของนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์จะยุติบทบาท
ด้วยการถูกคำสั่งให้พักงานเป็นการชั่วคราว ขณะที่นักข่าวของหนังสือพิมพ์สยามรัฐจะยุติบทบาทตัวเอง
ด้วยการลาออกจากองค์กรเดิมเพื่อไปเริ่มต้นงานใหม่กับองค์กรอื่นหรือไปดำเนินอาชีพในฐานะนักเขียน
อิสระไม่สังกัดองค์กรใดองค์กรหนึ่งอย่างไรก็ตาม บ่อยครั้งที่บุคคลเหล่านั้นมีโอกาสได้ทวนกลับไปเข้ามา
ทำงานกับหน่วยงานเดิม

การสื่อสารมวลชน
ภาควิชา .....
สาขาวิชา .....
ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อนิสิต ..... อังคณา รุ่งพรนุรักษ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C450368 : MAJOR MASS COMMUNICATION
KEY WORD: REPORTER, ORGANIZATION

ANGKANA RUNGPONNURUK : A COMPARATIVE STUDY OF THE PROFESSIONAL
SOCIALIZATION OF REPORTERS BETWEEN THE GOVERNMENT AND PRIVATE
ORGANIZATION. THESIS ADVISOR : ASSIST.PROF. KWANRUEN KITIWAT.
98 pp. ISBN 974-582-926-9

The objective of this research is to understand the factor of environment which influenced the expression of role, duty and responsibility, including of termination from the career of persons who had worked in both private and government bodies.

The research results indicated that the factors of being Public Relations Department's news reporters was social background that persons' families worked in the government sectors. This led to profession security value. For the education, they graduated from specilise field institute. The other factor is their own good human relation of their natural habit. Considering of being news reporters career of Siam Rath, we would see that, for the social background, some are members of news career family. Therefore, this became the reason of getting in news career. The result also demonstrated that to work in news career in private sector. The familiarity with one who worked in this field is important. They led them to work in the career. Besides, writing skill is another important factor that motivated them to work in this field For educational perspective some graduated in mass communication field. Others learned by their experiences.

For working environment, all of news staff heartfully tried to play their roles underneath some limitations comprised of organisation structure, aim, objectives, relation between commanders and colleagues, as well as news reporter's position and reponsibility. These limitations effected their working and responsibity attitude.

Conflict in their role expression is the cause of termination from their news career in both organization. In the Public Relations Department's news reporter case, their roles would be terminated by temporary stop working commandwhile Siam Rath newspaper's news reporters would to terminated themselves by resignation from their organization and started news job with other organizations, otherwise they would be the freelance writer. However, they occationally come back to work with their organization.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา.....การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา.....2535

ลายมือชื่อนิสิต.....อังคณา รุ่งพณนุรุก
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....ดร.ดร. สด
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ขวัญเรือน กิติวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รวมทั้งรองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกายะ และรองศาสตราจารย์ ดร.จุมพล รอดคำดี ซึ่งท่านทั้งสามได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการศึกษาวิจัยมาด้วยดีตลอด

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา และ Key Informant ทุกท่านจากหนังสือพิมพ์สยามรัฐ และศูนย์ข่าวในประเทศ กรมประชาสัมพันธ์ ที่กรุณาให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล

อังคณา รุ่งพรนุรักษ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหานำวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ข้อสันนิษฐานของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ทฤษฎีอาชีพของกินสเบอร์ก.....	8
ทฤษฎีความพึงพอใจในอาชีพของฮอนพอค.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายทอดทางอาชีพ.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน.....	18
สังคมวิทยาผู้ทำการสื่อสารมวลชน.....	20
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	23
แหล่งข้อมูล.....	25
วิธีการรวบรวมข้อมูล.....	32
เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	33
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
การนำเสนอข้อมูล.....	35

4	วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าสู่อาชีพนักข่าว.....	36
	กรมประชาสัมพันธ์.....	36
	ภูมิหลังทางสังคม.....	36
	การศึกษา.....	41
	บุคลิกภาพ.....	43
	ค่านิยมเกี่ยวกับความมั่นคงในอาชีพ.....	44
	หนังสือพิมพ์สยามรัฐ.....	46
	ภูมิหลังทางสังคม.....	46
	การศึกษา.....	49
	บุคลิกภาพและความสามารถส่วนบุคคล.....	52
	ได้รับการชักชวนให้มาทำงานจากผู้ที่อยู่ในวงการมาก่อน.....	53
5	วิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการแสดงออก ซึ่งบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินงาน.....	56
	สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของกรมประชาสัมพันธ์.....	56
	สถานภาพของผู้สื่อข่าว.....	61
	สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของหนังสือพิมพ์สยามรัฐ.....	67
	สถานภาพของนักข่าว.....	69
	เปรียบเทียบสภาพแวดล้อมของทั้ง 2 องค์กร.....	73
6	วิเคราะห์การยุติบทบาททางอาชีพ.....	76
	ลักษณะและเหตุผลของการยุติบทบาททางอาชีพ ของผู้สื่อข่าวกรมประชาสัมพันธ์.....	76
	ลักษณะและเหตุผลของการยุติบทบาททางอาชีพ ของนักข่าว หนังสือพิมพ์สยามรัฐ.....	80
	เปรียบเทียบการยุติบทบาททางอาชีพของทั้ง 2 องค์กร.....	86
7	สรุปและข้อเสนอแนะ.....	88

บทที่	หน้า
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	92
ข้อเสนอแนะ.....	92
รายการอ้างอิง.....	94
ภาคผนวก.....	97
ประวัติผู้เขียน.....	98

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย